

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Державної служби
статистики**

від 17 грудня 2019 року № 402

**(у редакції наказу Державної
служби статистики**

від 01 жовтня 2025 року № 171)

**Політика
управління ризиками органів державної статистики**

I. Загальні положення

Метою політики управління ризиками органів державної статистики (далі – Політика) є встановлення єдиних підходів до виявлення, оцінки, способів реагування на ризики, розробки заходів з їх усунення та зменшення впливу ризиків на діяльність.

Політику розроблено з урахуванням вимог:

міжнародного стандарту ДСТУ ISO 31000:2018 Менеджмент ризиків.
Принципи та настанови;

національного стандарту України ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 "Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику";

національного стандарту України ДСТУ ISO Guide 73:2013 "Керування ризиком. Словник термінів";

постанови Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062 "Про затвердження Основних засад функціонування внутрішнього контролю у розпорядників бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001";

наказу Міністерства фінансів України від 20 серпня 2025 року № 420 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо функціонування внутрішнього контролю у розпорядників бюджетних коштів, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери їх управління";

інших нормативно-правових актів України та міжнародних стандартів у цій сфері.

II. Визначення термінів

У цій Політиці терміни вживаються у значенні, наведеному в Основних засадах функціонування внутрішнього контролю у розпорядників бюджетних коштів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062, а саме:

ідентифікація ризику – це процес виявлення, усвідомлення та реєстрації ризиків. Ідентифікація ризику передбачає виявлення джерела ризику, події, яка може відбутись, а також причин та потенційних наслідків її виникнення;

імовірність виникнення ризику – можливість настання несприятливої події у певний проміжок часу;

відхилення – порушення або недотримання вимог законодавства, документів щодо порядку діяльності установи внаслідок дії, бездіяльності її посадових осіб, осіб, які перебувають у відносинах з установою (правових, договірних тощо), що призводить або може призвести до втрат бюджету через неотримання чи зменшення обсягу надходжень, збільшення суми видатків бюджету;

реагування на відхилення – попередження, виявлення, інформування керівника установи про відхилення, їх усунення та усунення причин і умов, що сприяли їх виникненню;

управління ризиками – діяльність керівництва та працівників установи з ідентифікації ризиків, проведення їх оцінки, визначення способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики, здійснення перегляду ідентифікованих та оцінених ризиків для виявлення нових та таких, що зазнали змін;

наслідки ризику – результат події, що має вплив на здатність установи виконувати визначені актами законодавства завдання й функції для досягнення нею мети та стратегічних цілей;

оцінка ризиків – визначення ступеня ризиків за критеріями ймовірності виникнення ризиків та їх впливу на спроможність досягати визначених стратегічних цілей;

ризик – можливість настання події, обставини або їх сукупність, що матиме вплив на здатність установи виконувати завдання і функції, цільове, ефективне управління бюджетними коштами, у тому числі такими, що спрямовуються на підготовку та реалізацію публічних інвестиційних проєктів, об'єктами державної (комунальної) власності та іншими ресурсами, функціонування інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, функціонування внутрішнього контролю та досягати визначених мети (місії), стратегічних та інших цілей діяльності установи, зокрема може спричинити або допустити виникнення відхилень, корупційних ризиків, шахрайства або зловживань службовим становищем.

Ризики поділяються за категоріями (внутрішні, зовнішні) та видами (кадрові, нормативно-правові, операційно-технологічні, програмно-технічні, репутаційні, фінансово-господарські тощо):

внутрішні ризики – потенційні події, імовірність виникнення яких безпосередньо пов'язана з виконанням відповідних процесів;

зовнішні ризики – потенційні події, які є зовнішніми і ймовірність виникнення яких не пов'язана з виконанням відповідних процесів у внутрішньому середовищі;

кадрові ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з неналежною професійною підготовкою працівників, неналежним виконанням ними посадових обов'язків тощо;

нормативно-правові ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з відсутністю, неузгодженістю або нечіткою регламентацією виконання операцій у відповідних нормативно-правових актах, зміною нормативно-правових актів;

операційно-технологічні ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з порушенням визначеного порядку виконання процесів, зокрема термінів та формату подання документів, розподілу повноважень з виконання робіт за процесами;

програмно-технічні ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з відсутністю прикладного програмного забезпечення або змін до нього відповідно до чинної нормативно-правової бази, неналежною роботою або відсутністю необхідних технічних засобів тощо;

репутаційні – ризики, імовірність виникнення яких може підірвати довіру громадськості до діяльності органів державної статистики, наприклад, поширення недостовірної інформації, політична упередженість тощо;

фінансово-господарські ризики – ризики, імовірність виникнення яких пов'язана з фінансово-господарською діяльністю, зокрема неналежним ресурсним, матеріальним забезпеченням тощо.

III. Ідентифікація і оцінка ризиків

Аналіз діяльності для виявлення нових і перегляду раніше ідентифікованих ризиків з урахуванням змін, що відбулися у внутрішньому й зовнішньому середовищі, та оцінку ідентифікованих ризиків здійснюють на наступний рік щорічно відповідно до компетенції:

самостійні структурні підрозділи апарату Держстату – у вересні перед початком року;

структурні підрозділи територіальних органів Держстату – у листопаді перед початком року.

Самостійні структурні підрозділи апарату Держстату та структурні підрозділи територіальних органів Держстату здійснюють підготовку інформації щодо:

ідентифікації ризиків за процесами статистичної діяльності відповідно до національної моделі діяльності органів державної статистики у формі додатка 1 до Політики;

оцінки ідентифікованих ризиків у формі додатка 2 до Політики;

пропозицій щодо включення до проєкту плану діяльності Держстату/плану заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату на наступний рік у формі додатка 3 до Політики.

Усі ідентифіковані ризики мають бути оцінені. Оцінка ризику визначається співвідношенням величини наслідків ризику та ймовірності його виникнення.

Імовірність	Дуже висока	висока	висока	критична	критична	критична
	Висока	помірна	висока	висока	критична	критична
	Середня	низька	помірна	висока	критична	критична
	Низька	низька	низька	помірна	висока	критична
	Незначна	низька	низька	помірна	висока	критична
		Незначний	Низький	Середній	Великий	Значний
Наслідки ризику						

Рисунок 1. Оцінка ризику

Імовірність виникнення ризику може бути оцінена як:

дуже висока – події, що призводять до виникнення ризику, можуть відбуватися кілька разів упродовж місяця;

висока – несприятливі події можуть відбуватися майже щомісячно;

середня – несприятливі події можуть відбуватися кілька разів упродовж року;

низька – подія може відбутися за виняткових обставин один раз упродовж року;

незначна – подія, суто теоретично, може відбутися один раз на кілька років.

Інформація щодо ідентифікованих та оцінених ризиків і пропозиції до плану заходів мають бути надані відповідальному за управління ризиками в апараті Держстату, відповідальному в територіальному органі Держстату (далі – відповідальний за управління ризиками).

Відповідальний за управління ризиками з метою усунення ризиків і зменшення їх впливу на діяльність:

в апараті Держстату – у жовтні узагальнює інформацію щодо ідентифікованих і оцінених ризиків та пропозиції самостійних структурних підрозділів апарату Держстату, готує реєстр ризиків у формі додатка 4 до Політики та надає на розгляд Голові Держстату узагальнену інформацію щодо заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність у формі додатка 3 до Політики для прийняття рішення щодо подальшого включення їх до проєкту плану діяльності Держстату на наступний рік;

у територіальному органі Держстату – у грудні узагальнює інформацію щодо ідентифікованих і оцінених ризиків та пропозиції структурних підрозділів

територіального органу Держстату, готує реєстр ризиків у формі додатка 4 до Політики, формує проєкт плану заходів з усунення ризиків і зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату на наступний рік у формі додатка 5 до Політики та подає його на затвердження керівнику територіального органу Держстату.

Відповідальний за управління ризиками щоквартально здійснює моніторинг виконання заходів з усунення ризиків і зменшення їх впливу на діяльність.

У разі потреби упродовж року за пропозицією самостійного структурного підрозділу апарату Держстату/структурного підрозділу територіального органу Держстату може бути здійснений перегляд ідентифікованих та оцінених ризиків із подальшим унесенням відповідних змін до плану заходів з їх усунення.

IV. Способи реагування на ідентифіковані ризики

Вирізняють такі способи реагування на ризики:

зменшення ризику – реалізація заходів зі зменшення ймовірності та/або наслідків виникнення ризику. Зменшення ризику може включати, наприклад, заходи з поліпшення обслуговування, якість якого викликає невдоволення в користувачів;

прийняття ризику – означає, що жодних дій щодо нього не буде здійснено. Таке рішення приймається, якщо за результатами оцінки з'ясовано, що виникнення ризику є малоймовірним, його вплив на діяльність буде мінімальним, витрати на заходи контролю будуть надто високими, Держстат або його територіальний орган не має можливості нічого зробити для зменшення або уникнення ризику;

розділення (передача) ризику – зменшення ймовірності та наслідків виникнення ризику за рахунок передачі або розділення частини ризику з іншими установами, підприємствами, організаціями. Розділення ризику може включати, наприклад, взаємодію з іншими підприємствами, організаціями, установами для поліпшення якості обслуговування;

уникнення ризику – припинення діяльності, яка є джерелом ризику. Наприклад, уникнення ризику може включати припинення діяльності, яка спричиняє незадоволення користувачів.

При прийнятті рішення щодо способу реагування на ризики мають бути зіставлені витрати часу та кошти для вжиття заходів і отриманий результат, а також чи не створить обраний спосіб реагування нові ризики.

Ризик, що має низьку оцінку, у більшості випадків не потребує розробки та вжиття заходів, водночас необхідно постійно забезпечувати, щоб ризик залишався на цьому рівні.

Заходи реагування на помірний ризик не розробляються у випадку, якщо витрати на усунення або зменшення впливу ризику є високими порівняно з очікуваним поліпшенням.

Заходи реагування на ризик, що має високу оцінку, не розробляються в разі, якщо зменшити ризик неможливо або пов'язані з цим витрати надто великі порівняно з очікуваним результатом.

Неприйняття заходів з ризику, який має критично високу оцінку, може бути обґрунтоване лише надзвичайними обставинами.

Директор департаменту планування,
розвитку та міжнародного
співробітництва апарату Держстату

Юлія ПОЗНЯК

Додаток 1
до Політики управління ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

**Перелік
ідентифікованих ризиків за процесами статистичної діяльності
станом на _____**

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату/структурного підрозділу територіального органу Держстату)

№ п/п	Ціль (операційна / стратегічна, яка має бути досягнута), завдання бюджетної програми	Ідентифікований ризик	Категорія ризиків (внутрішній, зовнішній)	Вид ризиків	Сфера виявлення ризиків (процес статистичної діяльності)
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
...					

Керівник самостійного структурного підрозділу
апарату Держстату/структурного підрозділу
територіального органу Держстату

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 2
до Політики управління ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

Оцінка
ідентифікованих ризиків за процесами статистичної діяльності
станом на _____

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату/структурного підрозділу територіального органу Держстату)

№ п/п	Ідентифікований ризик	Оцінка рівня ризiku	Спосіб реагування на ідентифікований ризик	Причини виникнення ризiku	Можливі наслідки настання ризiku
1	2	3	4	5	6
Процес статистичної діяльності					
1.					
...					
Процес статистичної діяльності					
1.					
...					

Керівник самостійного структурного підрозділу
апарату Держстату/структурного підрозділу
територіального органу Держстату

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 3
до Політики управління ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

**Пропозиції щодо включення до проєкту плану діяльності Держстату/
плану заходів з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність територіального органу Держстату**

(назва самостійного структурного підрозділу апарату Держстату/структурного підрозділу територіального органу Держстату)

на 20____ рік

№ п/п	Ціль (операційна / стратегічна, яка має бути досягнута), завдання бюджетної програми	Ідентифікований ризик	Заходи з усунення ризиків або зменшення його впливу на діяльність	Процес статистичної діяльності	Підрозділ, відповідальний за виконання заходу	Строк виконання заходів
1	2	3	4	5	6	7
1.						
2.						
...						

Керівник самостійного структурного підрозділу
апарату Держстату/структурного підрозділу
територіального органу Держстату

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 4
до Політики управління ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

Реєстр ризиків

(апарату Держстату/територіального органу Держстату)

[illegible]

Додаток 5
до Політики управління ризиками
органів державної статистики
(розділ III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник територіального органу
Держстату

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

_____ 20__ р.

**План заходів
з усунення ризиків та зменшення їх впливу на діяльність**

(територіального органу Держстату)

на 20__ рік

№ п/п	Ціль (операційна / стратегічна, яка має бути досягнута), завдання бюджетної програми	Ідентифікований ризик	Заходи з усунення ризику або зменшення його впливу на діяльність	Підрозділ, відповідальний за виконання заходу	Строк виконання заходів
1	2	3	4	5	6
1.					
...					

Відповідальний за управління ризиками
територіального органу Держстату

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)